

Zgromadzę was na nowo Ez 11,17
Program duszpasterski diecezji zielonogórsko-gorzowskiej
na czas stanu epidemii

A. Wprowadzenie

Oto jest źródło naszej radości i nadziei, które przemienia nasze działanie: nasze namaszczenia, nasze oddania, nasze czuwanie i towarzyszenie na wszelkie sposoby w tym czasie. Nie są one i nie będą daremne: nie są oddaniem się śmierci—napisał papież Franciszek w swej medytacji, nazywanej programem na okres pandemii¹. Przez ten czas prób i doświadczeń idziemy więc razem z Ojcem świętym i całym Kościołem. Papież Franciszek ukazuje nam najpierw ciężar kamienia na grobie Chrystusa, który jawi się jako symbol ludzkiej bezsilności i pogrzebienia wszelkiej nadziei w obliczu pandemii. A jednak, podobnie jak ewangeliczne niewiasty, które mimo wszystko udały się do grobu, by namaścić Chrystusowe ciało, tak i my nie powinniśmy dać się sparaliżować przez strach i przygnębiającą siłę wydarzeń. Ojciec Święty dostrzega, jak wielu ludzi podjęło w czasie pandemii to „namaszczenie współodpowiedzialności”, dbając o bezpieczeństwo bliźnich i niosąc im pomoc. Zauważa też, że to kobiety, które gotowe były służyć, stały się pierwszymi świadkami zmartwychwstania Chrystusa. To właśnie Chrystus Zmartwychwstały ukazał się kobietom, a potem zamkniętym w Wieczerniku apostołom, mówiąc: Nie bójcie się! Pokój wam! (zob. Mt 28, 10; J 20,19.26). Teraz przychodzi z tym orędziem także do nas, usuwa kamienie, które nas paraliżują i daje pewność, że życie zwycięży, a Bóg nigdy nie opuści swojego ludu.

Dziś, kiedy po kilku tygodniach zmagania z epidemią wciąż pulsują w naszych sercach obawy i niepewność jutra, pamiętajmy o apostołach, którzy po Zmartwychwstaniu posłuszni byli poleceniu Chrystusa, aby oczekiwać na Ducha Świętego. Trwali więc w Wieczerniku jednomyślnie na modlitwie razem z Maryją, aż nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy, kiedy tonapełnieni Mocą z wysokawyszli na zewnątrz, by głosić Dobrą Nowinę o zmartwychwstaniu Chrystusa i przebaczeniu grzechów (zob. Dz 2, 14.38-39). To potężne słowo do dziś zwołuje rozproszone po całym świecie dzieci Boże w jeden lud, w jedną wspólnotę, w jedno ciało – w jeden Kościół. Do oczekiwania na Ducha Świętego zaprasza nas dziś także papież Franciszek. *Rzeczą naglącą jest rozeznanie i odnalezienie pulsu Ducha Świętego, aby dać wszystkim razem nowy dynamizm do działań, świadczących o nowym życiu, które Pan pragnie wzbudzić w tym konkretnym momencie historii(...). Duch, który nie daje się zamknąć, ani zinstrumentalizować poprzez istniejące i przestarzałe schematy, sposoby i struktury proponuje, byśmy utworzyli wspólnie ruch zdolny „uczynić wszystko nowym” (Ap 21, 5) – pisze Ojciec święty.*

Papieskie wezwanie chcemy podjąć także w naszej diecezji. Wierzmy, że w czasie pandemii, izolacji i bolesnych ograniczeń udziału w liturgii, przez głębsze odkrywanie osobistej i domowej duchowości, przez podejmowane dzieła miłosierdzia oraz przez tęsknotę za Eucharystią i wspólnotą, uda się nam wykształcić w sobie „przeciwciała solidarności”, o których pisze Franciszek, i które pomogą nam stopniowo wejść w nowy rytm życia. Wierzmy, że we właściwym czasie kolejny raz spełni się prorocтво zapisane w Księdze Ezechiela, w którym Bóg obiecuje swojemu ludowi: *Zgromadzę was na nowo*(Ez 11, 17).

Ożywieni tą nadzieją, pokornie oddając się Opatrzności Boga, do którego należą losy świata i każdego z nas, przedstawiamy plan duszpasterski na czas stanu epidemii. Ufamy, że pozwoli on – mimo tak wielu niewiadomych – wyraźniej zobaczyć drogę, która przed nami.

¹Tekst papieża Franciszka w formie rękopisu otrzymała gazeta "Vida Nueva". Został opublikowany w dniu 17 kwietnia 2020 r. Tłumaczył z hiszpańskiego Kasper Kaproń OFM.

B. Idea, celei etapy planu *Zgromadzę was na nowo*

Plan duszpasterski na czas stanu epidemii opiera się o następujące założenia:

- działania duszpasterskie uwzględniają obowiązujące przepisy sanitarne,
- każdorazowe złagodzenie reżimu sanitarnego zmieniać będzie model duszpasterski w stronę bezpośredniego uczestnictwa wiernych i duszpasterzy w liturgii i formacji.

Główne cele planu duszpasterskiego to:

- umożliwienie wiernym bezpiecznego udziału w życiu Kościoła – liturgii i formacji – w danych warunkach reżimu sanitarnego,
- poszerzenie działalności on-line parafii i diecezji.

Mając na uwadze powyższe założenia i cele, wyznaczone zostały trzy etapy realizacji planu duszpasterskiego. Przejście między etapami będzie uzależnione od obowiązujących przepisów sanitarnych.

- **Etap I – „Możliwość”**

Na tym etapie nie tyle zachęcamy, co stwarzamy możliwość szerszego udziału wiernych w duszpasterstwie. Dotyczy ona osób dorosłych, zdrowych i wyrażających pragnienie udziału w modlitwie oraz liturgii, przy poszanowaniu obowiązujących praw sanitarnych.

- **Etap II – „Zachęta”**

Gdy tylko warunki epidemiczne i przepisy sanitarne na to zezwolą, pojawi się perspektywa zachęty i zaproszenia do udziału w publicznym życiu Kościoła większej liczby wiernych. Zachęta nie będzie jednak jeszcze jednoznaczna z przywróceniem zobowiązania np. do udziału w niedzielnej i świątecznej Mszy św. czy w jakichkolwiek innych wydarzeniach.

- **Etap III – „Odnowa”**

Mając nadzieję na przezwycięzenie epidemii, licząc się zarazem z możliwością koniecznych zmian w zachowaniach społecznych i formach duszpasterskich, na tym etapie przewidujemy odrodzenie życia chrześcijańskiego we wszystkich jego wymiarach, co będzie pociągać za sobą m. in. odwołanie dyspensy od obowiązku uczestnictwa w niedzielnej i świątecznej Mszy św. oraz przywracanie innych powinności.

C. Realizacja etapu I – „Możliwość”

Pierwszy etap planu duszpasterskiego rozpocznie się 1 maja br. Dotyczy on w pierwszej kolejności parafii, podstawowej komórki życia Kościoła. Podczas realizacji planu obowiązują aktualne przepisy sanitarne. Najistotniejsze rozporządzenia dla działalności parafii dotyczą następujących kwestii:

- w kościołach może zgromadzić się określona przepisami liczba osób (1 osoba na 15 m² powierzchni użytkowej, czyli tych przestrzeni, które w normalnym czasie są dostępne dla wiernych), z wyłączeniem celebransa i usługujących z zachowaniem dystansu co najmniej 2 metrów od siebie,
- wierni mają obowiązek zakrywania ust i nosa w obiektach kultu religijnego oraz w ich otoczeniu także podczas trwania obrzędów liturgicznych. Dotyczy to również usługujących. Z tego obowiązku wyłączeni są jedynie duchowni i to tylko w trakcie sprawowania kultu religijnego.
- W uroczystościach pogrzebowych na cmentarzu może brać udział nie więcej niż 50 osób, nie wliczając celebransa, usługujących i pracowników firmy pogrzebowej.

W związku z tym pierwszy etap obejmuje następujące wytyczne w poszczególnych obszarach duszpasterstwa.

1. Przepowiadanie słowa Bożego – ewangelizacja i katecheza parafialna

- a) Możliwe są spotkania grup parafialnych. Spotkania mogą odbywać się jedynie w kościołach z zachowaniem limitu uczestników i dystansu, oraz zasłaniania twarzy. **Uczestnikami mogą być tylko osoby dorosłe, nie mające żadnych objawów wskazujących na możliwość zakażenia koronawirusem.**
- b) Możliwy jest udział w **katechezie przedchrzcielnej**. Przygotowanie do chrztu rodziców i chrzestnych należy przeprowadzać w parafii. Spotkanie może się odbywać jedynie w kościele z zachowaniem limitu uczestników i zasad sanitarnych.
- c) Możliwe jest przygotowanie i udzielanie dzieciom sakramentu pokuty i pojednania oraz **I Komunii św. w formie indywidualnej lub w małych grupach** –za zgodą proboszcza i na wyraźną prośbę rodziców oraz przy ich udziale. Przygotowanie i celebrowanie mogą odbywać się tylko w kościele z uwzględnieniem limitu osób i dystansu. W przygotowaniach można roztropnie wykorzystywać także komunikację on-line. Czas przygotowań i celebrowania może rozciągnąć się nawet na okres wakacyjny. Do dnia **24 maja br.** należy przekazać do **Wydziału Duszpasterskiego** informacje o ilości dzieci przystępujących w tym czasie do I Komunii św. oraz o formie ich przygotowania. Należy pamiętać, że rodzice mają prawo poczekać z przygotowaniem swoich dzieci. Powrót do wspólnotowego sposobu przygotowania będzie możliwy po otwarciu szkół.
- d) Możliwy jest udział w **kursie przedmałżeńskim**. Kursy należy przygotować w każdym dekanacie. Odpowiedzialnym za organizację kursu jest dziekan. Kurs może się odbywać jedynie w kościele z zachowaniem limitu uczestników i zasad sanitarnych. O dacie i programie należy poinformować Wydział Duszpasterstwa Rodzin. Spotkania narzeczonych w poradni rodzinnej są zawieszane do odwołania.
- e) Przygotowanie do **bierzmowania** pozostaje wciąż zawieszane do odwołania. Dotyczy to także przygotowania dorosłych.

2. Sprawowanie sakramentów, sakramentaliów i nabożeństw

Z zachowaniem przez celebransów zasad higieny opisanych w zarządzeniu z dnia 26 marca br., w sprawowaniu sakramentów świętych należy uwzględnić, co następuje:

- a) Chrzest
 - Nie należy odkładać chrztu świętego dzieci rodziców, którzy o to proszą.
 - Chrztu, po przygotowaniu rodziców i chrzestnych, należy udzielać w kościele podczas lub poza Mszą św. z uwzględnieniem limitu osób oraz zasad sanitarnych.
 - Nie należy kumulować chrztów w jednej celebrowaniu.
- b) Eucharystia
 - Służbę liturgiczną mogą tworzyć jedynie osoby, które ukończyły 13 rok życia.
 - Dzieci, które nie ukończyły 13 lat, mogą uczestniczyć we Mszy św. tylko pod opieką rodziców.
 - Dla ułatwienia zachowania zasady dystansu w ławkach należy zaznaczyć miejsca, które mogą zajmować gromadzący się w kościele. Miejsca te po wyjściu uczestników spotkania powinny zostać zdezynfekowane.
 - Zamiast tradycyjnej zbiórki na tacę zaleca się, aby wierni mogli składać ofiary po zakończeniu Mszy św. do wystawionego w bezpiecznym miejscu koszyka. Zachęcamy zarazem wszystkich wiernych, pragnących wspomóc wspólnotę Kościoła, do

bezgotówkowego dokonywania wpłat na konto parafialne, którego numer znajduje się w na stronie internetowej parafii i tablicy ogłoszeń.

- Usilnie zaleca się wiernym przyjmowanie Komunii świętej na rękę.
- Przystępując do Komunii świętej wierni winni odstąpić usta, nie dotykając zewnętrznej części elementu ochronnego.
- Kapłani mogą odprawić cztery Msze św. w niedziele i uroczystości oraz dwie w dzień powszedni, celem umożliwienia chętnym udziału we Mszy św.
- O ile to możliwe, należy unikać koncelebracji.
- Podczas sprawowanej przynajmniej raz w tygodniu – jeśli jest wolna intencja – Mszy św. za dotkniętych pandemią: o pokój wieczny dla zmarłych, zdrowie dla chorych i wsparcie dla ich bliskich, lekarzy i opiekunów oraz o mądrość dla rządzących i roztropność dla obywateli, zaleca się korzystanie ze specjalnego formularza Mszy św. „W czasie pandemii”.
- Na zakończenie każdej Mszy św. należy śpiewać suplikacje z prośbą o zachowanie od pandemii, a także suszy.

c) Pokuta i pojednanie

- Aż do Niedzieli Trójcy Świętej trwa okres spowiedzi wielkanocnej. W tym czasie w szczególny sposób należy dać wiernym okazję do przyjęcia sakramentalnego rozgrzeszenia.
- Sposób celebrowania sakramentu spowiedzi określa rozporządzenie z 26 marca br.

d) Komunia chorych, Wiatyk i sakrament chorych

- Sposób sprawowania tych posług określa rozporządzenie z 26 marca br., przy czym należy zachować obowiązek używania maseczki ochronnej przez celebransa.
- Aktualizowane zasady posługi kapelanów szpitalnych ogłoszone zostały w osobnym dokumencie.

e) Małżeństwo

- Małżeństwo można pobłogosławić podczas lub poza Mszą św., z zachowaniem limitu osób i dystansu.
- Narzeczeni mogą zdjąć maseczki podczas składania przysięgi małżeńskiej.
- W przypadku przełożenia ślubu, pamiętać należy o ważności dokumentów: metryka chrztu i dokument USC – 6 miesięcy, protokół przedmałżeński – 1 rok.

f) Pogrzeb

- Uroczystości pogrzebowe należy ograniczyć do trzeciej stacji (przy grobie) z zachowaniem dystansu oraz limitu 50 osób nie wliczając celebransa, usługujących i pracowników firmy pogrzebowej.
- Msza pogrzebowa może być odprawiona bez trumny czy urny w dniu pogrzebu albo w terminie późniejszym, w zależności od ustaleń z rodziną zmarłej osoby, z zachowaniem limitu osób i dystansu.

g) Nabożeństwa

- Możliwy jest udział w nabożeństwach majowych, czerwcowych oraz innych zwyczajowo odprawianych w parafiach.
- Nabożeństwa należy odprawiać w kościołach z zachowaniem limitu osób i dystansu.
- Wszystkich wiernych w maju i czerwcu zachęcamy do odmawiania litanii we własnych domach.

- Różaniec w intencji powstrzymania epidemii i suszy odmawiany przez kapłanów w zamkniętych kościołach o godz. 20.30 można odmówić w kościele o innej porze i z udziałem wiernych, zachowując limit osób i dystans.
- Wciąż niedozwolone są wszelkie procesje.

3. Życie wspólnoty parafialnej

W czasie ograniczonej możliwości gromadzenia się szczególnie ważny jest dostęp wiernych do informacji o życiu parafii. Z tego względu należy zatroszczyć się o aktualizowanie ogłoszeń na parafialnych stronach internetowych, profilach społecznościowych i tablicach przed kościołami. Wszędzie należy umieścić także informację o numerze konta parafialnego, na który wierni mogą wpłacać ofiary na utrzymanie parafii.

4. Duszpasterstwo on-line

Obecna sytuacja pandemii i związana z nią konieczność izolacji stała się impulsem dla wielu parafii do poszerzenia swej aktywności w Internecie. Zalecamy duszpasterzom, aby z pomocą kompetentnych osób, w bezpieczny i zgodny z przepisami kościelnymi sposób uruchamiać i rozwijać parafialną infrastrukturę internetową oraz parafialne strony internetowe, a zwłaszcza profile społecznościowe. Doradztwo w tym zakresie oferuje Wydział Nauki Katolickiej oraz informatyk kurialny.

Należy pamiętać jednak, że wszelkie transmisje celebracji liturgicznych są jedynie substytutem pełnego uczestnictwa. Z tego względu nie należy propagować utrwalonych nagrań Mszy św., a jedynie transmisje na żywo (live streaming). Można jednak udostępniać zapis liturgii słowa wraz homilią.

D. Uwagi końcowe

Prosimy wszystkich duszpasterzy o zgłaszanie swych sugestii i inspiracji do Wydziału Duszpasterskiego, a w przypadku wątpliwości kontaktowanie się z kanclerzem kurii lub dyrektorem Wydziału Duszpasterskiego.

Dalsze wytyczne dotyczące obecnego etapu programu czy przejścia do następnego ogłaszane będą w kolejnych komunikatach.

ks. Robert Patro
dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

Zielona Góra, dnia 28 kwietnia 2020 r.
Znak: C2-7/20